

ISSN 2181-9130

Doi Journal 10.26739/2181-9130

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

11 ЖИЛД, 8 СОН

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

ТОМ 11, НОМЕР 8

JOURNAL OF LAW RESEARCH

VOLUME 11, ISSUE 8

ТОШКЕНТ-2026

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF LAW RESEARCH

№8 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9130-2026-8>

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Abdurasulova Qumriniso Raimqulovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Бош муҳаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

Fayziev Shoxrud Farmonovich
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ | EDITORIAL BOARD

12.00.01 - ДАВЛАТ ВА ҲУҚУҚ НАЗАРИЯСИ ВА ТАРИХИ. ҲУҚУҚИЙ ТАЪЛИМОТЛАР ТАРИХИ / ТЕОРИЯ ПРАВА И ГОСУДАРСТВА, ИСТОРИЯ ПРАВОВЫХ УЧЕНИЙ / THEORY OF LAW AND STATE, HISTORY OF LEGAL DOCTRINES

Boboyev Halimboy Boboyevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Ahmedshaeva Mavlyuda Axatovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Adilxodjayeva Surayyo Maxkamovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Sattorov Abdug'affor
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Yosuke Shamoto
yuridik fanlar doktori, professor (Yaponiya)
Umarxanova Dildora Sharipxanovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Nematov Jo'rabek Nematilloevich
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

12.00.02 - КОНСТИТУЦИОННЫЙ ҲУҚУҚ, МАЪМУРИЙ ҲУҚУҚ, МОЛИЯ ВА БОЖХОНА ҲУҚУҚИ / КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО; АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО; ФИНАНСОВОЕ ПРАВО / CONSTITUTIONAL LAW; ADMINISTRATIVE LAW; FINANCIAL RIGHT

Malikova Gulchexra
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Xusanov Ozod Tillabayevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Selimanova Svetlana Mixaylovna
yuridik fanlar doktori (O'zbekiston)

Xvan Leonid Borisovich
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)
Peshkova Xristina Vyacheslavovna
yuridik fanlar doktori, dotsent (Rossiya)
Sung Un Lee
yuridik fanlar doktori, professor (Janubiy Koreya)

12.00.03 - ҲУҚУҚРОЛИК ҲУҚУҚИ. ТАДБИРКОРЛИК ҲУҚУҚИ. ОИЛА ҲУҚУҚИ. ХАЛҚАРО ХУСУСИЙ ҲУҚУҚ / ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО; ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО; СЕМЕЙНОЕ ПРАВО; МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО / CIVIL LAW; BUSINESS LAW; FAMILY LAW; PRIVATE INTERNATIONAL LAW

Oqyulov Omonboy
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Ro'zinazarov Shuhrat Nuraliyevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Ruziyev Rustam Jabborovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Borotov Mirodiljon Xomudjonovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Toshev Boboqul Norqobilovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Shomuxamedova Zamira Shoislamovna
yuridik fanlar doktori, (O'zbekiston)
Ahmad Issa Altweissi
yuridik fanlar doktori, professor (Iordaniya)
Mexmonov Kambariddin Miradxanovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

12.00.04 - ҲУҚУҚРОЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ХЎЖАЛИК ПРОЦЕССУАЛ ҲУҚУҚИ. ҲАҚАМЛИК ЖАРАЁНИ ВА МЕДИАЦИЯ / ГРАЖДАНСКОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО; ХОЗЯЙСТВЕННОЕ ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ПРАВО; АРБИТРАЖНЫЙ ПРОЦЕСС И МЕДИАЦИЯ / CIVIL PROCEDURE LAW; ECONOMIC PROCEDURAL LAW; ARBITRATION PROCESS AND MEDIATION

Esanova Zamira Normurodovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Mamasidiqov Muzaffar Musajonovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Jason A.
Kanton Federal sud markazi (AQSH)
Borut Strazisar
Yuridik bo'lim boshlig'i (Sloveniya)

12.00.05 - МЕҲНАТ ҲУҚУҚИ. ИЖТИМОИЙ ТАЪМИНОТ ҲУҚУҚИ / ТРУДОВОЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ / THE LABOR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

Usmanova Muborak Akmalxanovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Gasanov Mixail Yuriyevich
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)
Sattorova Gulnoza Djurakulovna
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)

Murodova Gulnora
yuridik fanlar doktori, dotsent (O'zbekiston)
Denisov Gleb
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)

Fayziyev Shuxrat Xasanovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Usmonov Muhammadi Bahridinovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Xolmuminov Juma
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Jo'rayev Yuldash Achilovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Nurmatov Mirg'olib Mirzayevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Po'latov Baxtiyor Xalilovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Salomov Baxrom Salomovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Osmonaliyev Qayrat
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Mirzayev Aziz
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Aleksey Kibalnik
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Kudryavtsev Vladislav Leonidovich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Sergey Shoshin
yuridik fanlar doktori, dotsent (Rossiya)
James B.
Eaglin Federal sud markazi (AQSH)

Rustambayev Mirzayusup Hakimovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Zufarov Rustam Axmedovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Kabulov Rustam
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Rajabova Mavjuda Abdullayevna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Ismailov Isomiddin
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Hamidov Nurmuhammad Orif o'g'li
yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (O'zbekiston)
Yuldoshev Rifat Raxmadjonovich
yuridik fanlar doktori, professor (Tojikiston)
Djansarayeva Rima Ernatovna
yuridik fanlar doktori, professor (Qozog'iston)
Yelena Antonyan Aleksandrovna
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Matthew Light
yuridik fanlar doktori, professor (Kanada)
Qo'shayev Nurali Mahmudovich
yuridik fanlar nomzodi, dotsent (O'zbekiston)

Inog'omjonova Zumratxon Fatxullayevna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Pulatov Yuriy Safiyevich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
To'laganova Gulchehra Zaxitovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Muxiddinov Faxriddin Muxiddinovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Mirazov Davron Miragzamovich
yuridik fanlar doktori (O'zbekiston)
Rijakov Aleksandr Petrovich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)

Stoyko Nikolay Genadyevich
yuridik fanlar doktori, professor (Rossiya)
Iskandarov Zayniddin
yuridik fanlar doktori, professor (Tojikiston)
Sergey Pen
yuridik fanlar doktori, professor (Qozog'iston)
Aleksey Purs
yuridik fanlar doktori, dotsent (Belarus)
Jurgen Maurer
yuridik fanlar doktori, professor (Germaniya)
Kevin Curtin
yuridik fanlar doktori, professor (AQSH)

Ismoilov Bahodir Islamovich
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Matkarimova Gulchehra Abdusamatovna
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)

Yuldasheva Govxerjan
yuridik fanlar doktori, professor (O'zbekiston)
Alexander Trunk
yuridik fanlar doktori, professor (Germaniya)

1. Axadov Sobirjon Murodovich

JANGOVR SPORT MUHITIDA KRIMINAL SUBMADANIYATNING SHAKLLANISHI, SABABLARI HAMDA XAVF-XATARLARI.....5

2. Хуррамова Адолат Баходир кизи

“ХУҚУҚИЙ МАНФААТ” АТАМАСИНИНГ ГЕНЕЗИСИ ВА ЭВОЛЮЦИЯСИ: МАҲАЛЛИЙ ВА ХОРИЖИЙ ТАЖРИБА ҚИЁСИЙ ТАҲЛИЛИ.....12

3. Xojimuhamedova Dilbar Rixsiboyevna

ADLIYA XODIMINING KASBIY KOMPETENSIYALARIDA MUOMALA MADANIYATI....24

4. Shermatov Elyor

SUV KADASTR AXBOROTI VA UNI HUQUQIY REJIMI: TUSHUNCHASI, TURLARI VA TARTIBGA SOLISH MASALALARI.....31

5. Mamarasulov Doston Rustam o‘g‘li

NOMULKIY XUSUSIYATGA EGA IJRO HUJJATLARI: TUSHUNCHA VA TURLARI, MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI AMALGA OSHIRISHNING UMUMIY SHARTLARI.....38

6. Ҳамидов Нурмуҳаммад Ориф ўғли

СУНЬИЙ ИНТЕЛЛЕКТ ВА УНДАН ФОЙДАЛАНИБ ЖИНОЯТ СОДИР ЭТГАНЛИК УЧУН ЖИНОИЙ ЖАВОБГАРЛИККА ОИД АЙРИМ ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ТАЖРИБАСИ.....45

7. Курбанов Маъруфжон Мамадаминвич

АТРОФ-МУҲИТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ВА ТАБИАТДАН ФОЙДАЛАНИШ СОҲАСИДАГИ ЖИНОЯТЛАР УЧУН ЖАВОБГАРЛИК МУАММОЛАРИ.....54

8. Mirxamidov Mirmansur Mirshaxidovich

UYUSHGAN JINOYATCHILIKNING TUSHUNCHASI, MOHIYATI HAMDA KRIMINOLOGIK VA HUQUQIY JIHATLARI.....62

9. Primov Baxtiyor Olim o‘g‘li

AYRIM XORIJIY DAVLATLAR JINOYAT QONUNCHILIGIDA KRIPTO-AKTIVLARGA OID JINOIY QILMISHLAR UCHUN JAVOBGARLIKNING QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI.....69

10. Тўхтаев Фирдавс Мустафокул ўғли

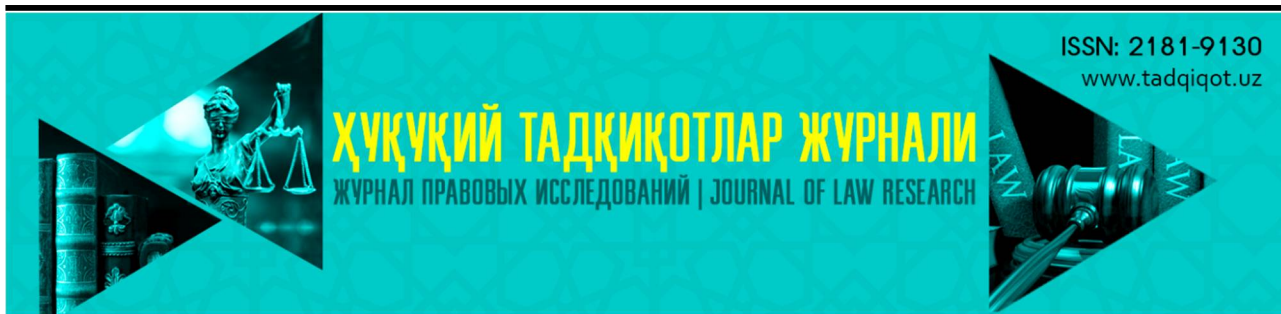
ЭКСТРЕМИЗМНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ ВА ИЖТИМОИЙ ХАВФИ.....81

11. Тўраев Эшон Амиджонович

ЁШЛАР ЎРТАСИДАГИ УЮШГАН ЖИНОИЙ ГУРУҲЛАР ФАОЛИЯТИНИ ФОШ ЭТИШНИНГ ХАЛҚАРО-ХУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ ВА ТРАНСМИЛЛИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ.....90

12. Муродов Бахтиёржон Баходирович, Омонов Зафаржон Рахмоналиевич

ИШНИ СУДГА ҚАДАР ЮРИТИШДА СУД НАЗОРАТИНИНГ ТАШКИЛИЙ-ХУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ ВА ПРОЦЕССУАЛ ЧЕГАРАЛАРИ.....101

12.00.07-СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

Mamarasulov Doston Rustam o'g'li,

O'zbekiston Respublikasi Huquqni muhofaza qilish akademiyasi mustaqil izlanuvchisi

E-mail: dostonmamarasulov@proacademy.uz

NOMULKIY XUSUSIYATGA EGA IJRO HUJJATLARI: TUSHUNCHA VA TURLARI, MAJBURIY IJRO ETISH CHORALARINI AMALGA OSHIRISHNING UMUMIY SHARTLARI

For citation: Mamarasulov Doston Rustam ugli. ENFORCEMENT DOCUMENTS OF A NON-PROPRIETARY NATURE: CONCEPTS, TYPES, AND GENERAL CONDITIONS FOR IMPLEMENTING COMPULSORY ENFORCEMENT MEASURES. Journal of Law Research. 2026, 11 vol., issue 8.

<http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.23067416>

ANNOTATSIYA

Maqolada nomulkiy xususiyatga ega ijro hujjatlarining huquqiy tabiati, ularni mulkiy talablardan ajratish mezonlari, funksional turlari hamda majburiy ijro etish choralari qo'llashning umumiy shartlari kompleks tahlil qilingan. Nomulkiy ijro talabi faqat pul undirilmaydigan talab sifatida emas, balki muayyan nomonetar yuridik yoki faktik natijani vujudga keltirish, tiklash, o'zgartirish, bartaraf etish yoxud saqlashga qaratilgan mustaqil ijro kategoriyasi sifatida asoslangan. Talablarni xulq-atvor shakli, qarzdorning shaxsiy ishtiroki, harakatni boshqa shaxs tomonidan bajarish imkoniyati va natijaning davomiyligi bo'yicha tasniflash ijro usulini tanlash uchun bevosita amaliy ahamiyatga ega ekani ko'rsatilgan. Sud hujjatining ijroviy aniqligi, ob'ektiv ijro imkoniyati, xabardor qilish, mutanosiblik va natijani protsessual qayd etish majburiy ijroning bir-biriga bog'liq shartlari sifatida talqin qilingan. 2025-yil Toshkent shahri amaliyotiga oid ochiq statistika nomulkiy ijro ishlarining sezilarli hajmini ko'rsatishi, biroq hududiy ma'lumotlarni respublika ko'rsatkichi sifatida umumlashtirish mumkin emasligi qayd etilgan. Germaniya va Estoniya qonunchiligi misolida shaxsan bajarilishi lozim bo'lgan va boshqa shaxs tomonidan bajarilishi mumkin bo'lgan majburiyatlarni differentsiatsiya qilish yondashuvlari qiyosiy tahlil qilingan. Maqola yakunida ijro samaradorligini sanksiyalar soni bilan emas, sud hujjatida belgilangan huquqiy-faktik natijaning real, to'liq va barqaror ta'minlanishi bilan baholash taklif etilgan.

Kalit so'zlar: nomulkiy ijro, ijro hujjati, majburiy ijro, ijroviy aniqlik, shaxsiy ijro, qarzdor o'rniga boshqa shaxs tomonidan ijro, bilvosita majburlov, mutanosiblik, davlat ijrochisi, sud hujjati.

Мамарасулов Достон Рустам угли,

Самостоятельный соискатель Правоохранительной Академии Республики Узбекистан

E-mail: dostonmamarasulov@proacademy.uz

ДОКУМЕНТЫ, НЕ ЯВЛЯЮЩИЕСЯ ИМУЩЕСТВЕННЫМИ, ДЛЯ ПРИНУДИТЕЛЬНОГО ИСПОЛНЕНИЯ: КОНЦЕПЦИЯ И ВИДЫ, ОБЩИЕ УСЛОВИЯ ПРИМЕНЕНИЯ МЕР ПРИНУДИТЕЛЬНОГО ИСПОЛНЕНИЯ

АННОТАЦИЯ

В статье представлен всесторонний анализ правовой природы документов, не являющихся имущественными, для их различения от имущественных требований, функциональных видов и общих условий применения мер принудительного исполнения. Неимущественное требование для принудительного исполнения рассматривается не только как неденежное требование, но и как самостоятельная категория исполнения, направленная на создание, восстановление, изменение, устранение или сохранение конкретного неденежного правового или фактического результата. Показано, что классификация требований по форме поведения, личному участию должника, возможности совершения действия иным лицом и продолжительности результата имеет непосредственное практическое значение при выборе метода исполнения. Взаимосвязанными условиями принудительного исполнения рассматриваются возможность исполнения судебного документа, возможность объективного исполнения, уведомление, соразмерность и процессуальная фиксация результата. Отмечается, что открытая статистика практики города Ташкента в 2025 году показывает значительный объем дел о неимущественном исполнении, однако обобщить территориальные данные как республиканский показатель невозможно. На примере немецкого и эстонского законодательства проведен сравнительный анализ подходов к разграничению обязательств, подлежащих исполнению лично, и тех, которые могут быть исполнены другим лицом. В заключение статьи предлагается оценивать эффективность исполнения не по количеству санкций, а по реальному, полному и стабильному обеспечению правового и фактического результата, установленного в судебном документе.

Ключевые слова: неимущественное исполнение, исполнительный документ, принудительное исполнение, определенность исполнения, личное исполнение, исполнение другим лицом вместо должника, косвенное исполнение, соразмерность, государственный судебный пристав, судебный документ.

Mamarasulov Doston Rustam ugli,
Independent Researcher at the Law Enforcement
Academy of the Republic of Uzbekistan
E-mail: dostonmamarasulov@proacademy.uz

ENFORCEMENT DOCUMENTS OF A NON-PROPRIETARY NATURE: CONCEPTS, TYPES, AND GENERAL CONDITIONS FOR IMPLEMENTING COMPULSORY ENFORCEMENT MEASURES

ANNOTATION

This article provides a comprehensive analysis of the legal nature of enforcement documents of a non-proprietary nature, the criteria for distinguishing them from proprietary claims, their functional types, and the general conditions for applying compulsory enforcement measures. Non-proprietary enforcement claims are substantiated not merely as demands excluding monetary recovery, but as an independent category of enforcement aimed at creating, restoring, altering, eliminating, or preserving a specific non-monetary legal or factual outcome. It is demonstrated that classifying claims based on the nature of the required conduct, the debtor's personal involvement, the possibility of performance by a third party, and the duration of the result holds direct practical significance for selecting the appropriate enforcement method. The enforceability of the court document, the objective possibility of enforcement, notification, proportionality, and the procedural recording of the outcome are interpreted as interconnected conditions for compulsory enforcement. It is noted that while open statistics regarding enforcement practice in Tashkent city for 2025 reveal a significant volume of non-proprietary enforcement cases, data from this specific region cannot be generalized to represent the

national figure. The article presents a comparative analysis of approaches—drawing on the legislation of Germany and Estonia—to distinguishing between obligations that must be performed personally and those that may be performed by another person. In conclusion, it is proposed that the effectiveness of enforcement be evaluated not by the number of sanctions applied, but by the actual, complete, and stable achievement of the legal and factual outcome specified in the court document.

Keywords: non-monetary enforcement, enforcement document, compulsory enforcement, enforcement precision, personal performance, performance by a third party in place of the debtor, indirect coercion, proportionality, state enforcement officer, court document.

Sud orqali himoya qilingan huquqning qiymati qaror e'lon qilingan paytda emas, u amalda ro'yobga chiqqan paytda to'liq namoyon bo'ladi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 138-moddasi sud hokimiyati hujjatlarining barcha davlat organlari, boshqa tashkilotlar, mansabdor shaxslar va fuqarolar uchun majburiylikni belgilaydi [1]. Bu qoida ijro bosqichini odil sudlovdan keyingi texnik jarayon sifatida emas, sud himoyasining amaliy davomi sifatida baholashni talab qiladi. Ayniqsa, ishga tiklash, turar joyga kiritish, imoratni buzish, yer uchastkasini bo'shatish, muayyan harakatni bajarish yoki undan tiyilish kabi talablarda sud qarorining real natijasi mol-mulk yoki pulni bir sub'ektdan ikkinchisiga o'tkazish bilan cheklanmaydi. Shu sababli mazkur toifa uchun mulkiy undiruvlarga moslashtirilgan yagona ijro algoritmi har doim ham yetarli emas.

Amaldagi maxsus qonunchilik ham nomulkiy talablarni alohida tartibga soladi. «Sud hujjatlari va boshqa organlar hujjatlarini ijro etish to'g'risida»gi Qonunning 8-bobi mulkiy xususiyatga ega bo'lmagan nizolar bo'yicha ijro hujjatlarini ijro etishga bag'ishlangan bo'lib, unda muayyan harakatni bajarish yoki undan tiyilish, ishga tiklash, ko'chirish, imoratni buzish, yer uchastkasini olib qo'yish va o'tkazish, undiruvchini ko'chirib kiritish kabi holatlar nazarda tutilgan [2]. Biroq qonunda turli talablar bitta bob doirasida jamlangani ularning huquqiy tabiati va ijro mexanizmi bir xil degani emas. Ilmiy vazifa aynan shu ichki farqlarni tushuntiruvchi umumiy mezonni ishlab chiqishdan iborat.

Bizningcha, nomulkiy ijroni ajratishda hujjatning nomi yoki protsessual shaklidan ko'ra, majburiy ijro natijasining mazmuni ustuvor mezondir. Ijro varaqasi, sud buyrug'i yoki qonunda nazarda tutilgan boshqa hujjat bir xil protsessual vazifani bajarishi mumkin, ammo undagi talabning tabiati erishilishi kerak bo'lgan natija bilan ochiladi. Agar ijroning yakuniy maqsadi kreditor foydasiga qarzdor aktivini o'tkazish emas, balki pulda ifodalanmaydigan huquqiy holat yoki faktik vaziyatni yuzaga keltirish, qayta tiklash, o'zgartirish, tugatish yoxud saqlab qolish bo'lsa, bunday talabni nomulkiy, deb baholash asosli. Masalan, xodimni ishga qaytarish mehnat-huquqiy maqomni tiklaydi; imoratni buzish g'ayriqonuniy fizik holatni yo'qotadi; harakatdan tiyilish esa mavjud huquqiy holatning buzilmasligini ta'minlaydi.

Bunday pozitiv ta'rif nomulkiy ijroni faqat «pul undirilmaydigan ish» sifatida salbiy chegaralashdan ustun. Nomulkiy talabning bajarilmasligi ijro yig'imi, jarima, ijro xarajatlari yoki boshqa mulkiy oqibatlarini keltirib chiqarishi mumkin; shuning uchun iqtisodiy ta'sir mavjudligi talabni avtomatik ravishda mulkiy talabga aylantirmaydi. Iqtisodiy ta'sir vositasi bilan ijro predmetini farqlash zarur. Astrentga o'xshash o'sib boruvchi iqtisodiy majburlov qarzdorni shaxsiy harakatga undashi mumkin, ammo uning ob'ekti baribir pul to'lash emas, asosiy nomulkiy majburiyatni bajarishga rag'batlantirishdir. Sh.Isroilov ham milliy ijro amaliyotida nomulkiy talablarni bajarishni rag'batlantiruvchi iqtisodiy mexanizmlar imkoniyatini muhokama qiladi [3].

Nomulkiy talablarning ichki turlarini aniqlashda bitta tasnif mezonni yetarli emas. V.P.Kudryavtseva nomulkiy talablar ijrosini alohida kompleks muammo sifatida tadqiq etib, ularni qarzdorning harakati yoki harakatsizligi bilan bog'liq xususiyatlar asosida o'rganadi [4]. A.S.Marenkov esa ijro ishi yuritish printsiplarining nomulkiy talablarga tatbiqida maxsus xususiyatlar mavjudligini ko'rsatadi [5]. Ushbu yondashuvlarni rivojlantirgan holda, biz kamida to'rt o'zaro bog'liq mezonni bir vaqtda hisobga olish maqsadga muvofiq deb hisoblaymiz: talab qilina yotgan xulq-atvor shakli; natijaning qarzdor shaxsi bilan bog'liqlik darajasi; harakatni uchinchi shaxs orqali bajarish mumkinligi; natijaning bir martalik yoki davomli xususiyati.

Birinchi mezonga ko'ra pozitiv harakatni amalga oshirish, harakatdan tiyilish va boshqa shaxsning qonuniy harakatiga monelik qilmaslik farqlanadi. Ikkinchi mezon qarzidor shaxsining ijro natijasi uchun qanchalik almashtirib bo'lmashligini ko'rsatadi. Masalan, muayyan hujjatni taqdim etish yoki shaxsan bayonot berish kabi harakatlarda qarzidorning o'zi hal qiluvchi bo'lishi mumkin; noqonuniy devorni buzishda esa natija qarzidorning shaxsiy mehnatiga bog'liq emas. Uchinchi mezon aynan shu farqni protsessual natijaga aylantiradi: harakatni boshqa shaxs bajara olsa, real ijroni tezroq ta'minlash imkoniyati paydo bo'ladi; bajara olmasa, bilvosita majburlov ustuvorlashadi. To'rtinchi mezon esa bir martalik natija bilan uzoq vaqt saqlanishi shart bo'lgan xulq-atvorni ajratadi.

Qiyosiy huquq bu differentsiatsiyaning amaliy qiymatini yaqqol ko'rsatadi. Germaniya Fuqarolik protsessual kodeksining 887-paragrafi boshqa shaxs tomonidan bajarilishi mumkin bo'lgan harakatlarda kreditorga uni qarzidor hisobidan amalga oshirish imkonini beradi; 888-paragraf qarzidorning shaxsiy harakati talab qilingan hollarda majburlov vositalarini nazarda tutadi, 890-paragraf esa harakatdan tiyilish yoki harakatga yo'l qo'yish majburiyatlarini alohida tartibga soladi [6]. Estoniyaning Ijro ishi yuritish kodeksi ham 182-moddada uchinchi shaxs bajara oladigan operatsiyani qarzidor hisobidan bajartirishni, 183-moddada esa faqat qarzidor bajara oladigan harakat, harakatga yo'l qo'yish yoki undan tiyilishga nisbatan majburlov to'lovini farqlaydi [7]. Biz uchun muhim jihat xorijiy amaliyotni shundoqqina ko'chirib qo'yish emas, talabning shaxsan bajarilish xususiyati darajasi ijro vositasini tanlashda mustaqil yuridik mezon ekanidir.

Shu nuqtai nazardan nomulkiy ijro hujjatlarining funksional profilini shakllantirish mumkin. Profilda talabning xulq-atvor turi, shaxsan bajarilish xususiyati darajasi, almashtirib ijro qilish imkoniyati, natija davomiyligi va uni ob'ektiv qayd etish usuli aks etishi lozim. Bunday yondashuv ijro hujjatini faqat «nomulkiy» degan umumiy belgidan aniq ijro texnologiyasiga o'tkazadi. Agar profil harakatni uchinchi shaxs bajara olishini ko'rsatsa, asosiy maqsad qarzidorni uzoq vaqt jazolash emas, undiruvchi uchun sud belgilagan natijani tez va mutanosib tarzda vujudga keltirish bo'ladi. Agar harakat shaxsiy bo'lsa, davlat ijrochisi qarzidor o'rniga uni bajara olmaydi va qonuniy bilvosita ta'sir vositalariga ehtiyoj tug'iladi.

Nomulkiy ijroning huquqiy asoslarini ham parchalangan normalar ro'yxati sifatida emas, funksional tizim sifatida ko'rish zarur. Birinchi pog'ona konstitutsiyaviy kafolatlardan iborat: sud hujjatining majburiyligi va huquqni sud orqali himoya qilish printsiipi. Ikkinchi pog'ona mehnat, uy-joy, oila, fuqarolik va boshqa moddiy tarmoq normalari bo'lib, ular aynan qaysi huquq yoki majburiyat ijro qilinishi lozimligini belgilaydi. Uchinchi pog'ona protsessual qonunchilik bo'lib, moddiy talabni aniq sud hujjatiga aylantiradi. To'rtinchi pog'ona maxsus ijro qoidalaridan, beshinchi pog'ona esa ijro organlari maqomi, raqamlashtirish, idoralararo hamkorlik va nazorat mexanizmlaridan iborat. Bu tizimda moddiy huquq «nima», protsessual huquq «qaysi yuridik shaklda», ijro huquqi esa «qanday qilib real natijaga aylantirish» savollariga javob beradi.

Sud hujjatining ijroga yaroqliligi mazkur tizimning eng zaif bo'g'iniga aylanmasligi kerak. Fuqarolik protsessual kodeksining 259-moddasi javobgar zimmasiga mol-mulk yoki pul berish bilan bog'liq bo'lmagan muayyan harakatni bajarish majburiyati yuklatilganda, sud qarorda, agar javobgar belgilangan muddatda bajarmasa, da'vogar harakatni javobgar hisobidan amalga oshirishi va xarajatlarni keyin undirishi mumkinligini ko'rsatish huquqini nazarda tutadi; faqat javobgar bajara oladigan harakatda ijro muddati belgilanadi [8]. Iqtisodiy protsessual kodeksining 184-moddasi esa hal qiluv qarorining xulosa qismida harakatning o'zi, uni bajarishi shart bo'lgan shaxs, joy va muddat ko'rsatilishini talab qiladi [9]. Bu ikki norma sud bosqichidayoq kelgusi ijro mexanizmining asosiy parametrlari hal qilinishi mumkinligini ko'rsatadi.

Bizningcha, ijroviy aniqlikning minimal standarti sud hujjatidan yangi sudlov bahosisiz kamida olti elementni aniqlash imkonini berishi kerak: majbur sub'ekt; majburiyat mazmuni; ijro ob'ekti; zarur bo'lsa joy; muddat yoki vaqt mezon; kutilayotgan huquqiy-faktik natija. Sud hujjati «muammoni bartaraf etsin», «tegishli sharoit yaratsin» yoki «mutanosib ob'ekt bersin» kabi ochiq formula bilan cheklansa, keyin davlat ijrochisi qaysi harakat yetarli ekanini mustaqil huquqiy baholashga majbur bo'ladi. Bu esa ijro organini sudning o'rniga qo'yadi va huquqiy aniqlikni zaiflashtiradi.

Ijroviy aniqlik texnik maydachilik emas, odil sudlov samaradorligining elementidir. Yevropa inson huquqlari sudi *Hornsby v. Greece* ishida qonuniy kuchga kirgan sud qarorini ijro etishni «sud muhokamasi»ning ajralmas qismi sifatida baholagan [10]. O‘zbekiston Yevropa konvensiyasining ishtirokchisi emas va ushbu pretsedent milliy huquqning bevosita manbai hisoblanmaydi; shu bilan birga, qarorda ifodalangan umumiy huquqiy g‘oya – sud himoyasi qog‘ozda emas, amalda natija berishi kerakligi – qiyosiy-nazariy nuqtai nazardan ahamiyatli. CEPEJ ham ijro etiladigan hujjat aniq va tushunarli tuzilishi, ijro tizimi esa sifatli, samarali va taraflar huquqlarini hurmat qilgan holda ishlashi lozimligini ta’kidlaydi [11].

Majburiy ijro choralari qo‘llash shartlari ham faqat ixtiyoriy ijro muddati o‘tishi bilan cheklanmaydi. Avvalo, yuridik kuchga ega va ijroga yaroqli hujjat mavjud bo‘lishi, ijro ishi qonuniy qo‘zg‘atilishi, qarzdor tegishli tarzda xabardor qilinishi va qonunda darhol ijro nazarda tutilmagan bo‘lsa, unga real mustaqil ijro imkoniyati berilishi lozim. Keyin talab bajarilmaganligi ob‘ektiv qayd etiladi. Ana shundan keyingina ijrosizlik sababi, ob‘ektiv imkonsizlik mavjud yoki yo‘qligi, qarzdorning shaxsiy ishtiroki zarurligi va qaysi chora huquqni eng kam aralashuv bilan tiklashi mumkinligi baholanadi. CEPEJning 2009 yilgi yo‘riqnomalarida taraflarni tegishli xabardor qilish va ijro hujjatining tushunarli bo‘lishi samarali ijroning muhim sharti sifatida ko‘rsatilgan [11].

Bu yerda «ijrosizlik» va «bo‘yin tovlash»ni avtomatik aynanlashtirish xavfli. Masalan, ob‘ekt sud hujjatida yetarlicha aniq identifikatsiya qilinmagan, texnik jihatdan harakatni bajarish imkoni yo‘q yoki uchinchi shaxsning mustaqil huquqi ta’sir qilayotgan bo‘lishi mumkin. Bunday vaziyatda qarzdorga sanksiyani ko‘paytirish sud belgilagan natijani yaqinlashtirmaydi. Shuning uchun davlat ijrochisi tanlaydigan chora qonuniy, zarur, mutanosib va yetarli bo‘lishi kerak. «Yetarlilik» deganda biz huquqni tiklash uchun ob‘ektiv imkoniyat yaratadigan, biroq ortiqcha majburlov yukini keltirib chiqarmaydigan chorani tushunamiz. Shaxsan bajarilishi shart bo‘lgan harakatda iqtisodiy yoki boshqa bilvosita ta’sir asosli bo‘lishi mumkin; uchinchi shaxs bajara oladigan harakatda esa uzoq jazolash o‘rniga natijani bevosita ta’minlash ustuvor bo‘lishi kerak.

2025-yil Toshkent shahri amaliyoti nomulkiy ijro hujjatlari marginal toifa emasligini ko‘rsatadi. O‘zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasining ma’lumotiga ko‘ra, yil davomida shaharda 6 941 ta nomulkiy ijro hujjati ish yurituvda bo‘lgan: 948 tasi noqonuniy qurilmani buzish, 1 517 tasi uyga kiritish yoki chiqarish, 1 401 tasi bolani olib berish yoki bola bilan uchrashtirish, 255 tasi ishga tiklash, 2 820 tasi boshqa nomulkiy talablar hisobiga to‘g‘ri kelgan. 2 832 ta ijro hujjati bo‘yicha yakuniy qaror qabul qilinib, 1 501 tasining ijrosi amalda tamomlangan [12]. Tarkibiy ulush hisobida uyga kiritish/chiqarish ishlari taxminan 21,9 %ni, bola bilan bog‘liq talablar 20,2 %ni, noqonuniy qurilmalarni buzish 13,7 %ni tashkil etadi.

Ushbu statistikaning ilmiy ahamiyati faqat sonlarda emas. Bir yilning o‘zida minglab turli xulq-atvor talablari bir xil «nomulkiy» belgisi ostida ish yurituvga tushishi ijro mexanizmini differentsiatsiya qilish zaruratini ko‘rsatadi. Uyga kiritishda bir martalik fizik harakat bilan keyingi monelik qilmaslik majburiyati birlashadi; imoratni buzishda natija qarzdor shaxsidan nisbatan mustaqil; bola bilan bog‘liq ishlar esa shaxsiy va ijtimoiy-psixologik omillar yuqori bo‘lgan maxsus toifadir. Demak, statistika «nomulkiy ishlar ko‘p» degan xulosadan ko‘ra, ularning tarkibi har xil ekanini va yagona majburlov algoritmi turli samara berishini ko‘rsatadi.

Majburiy ijroning protsessual natijasini qayd etish ham alohida shartdir. Ijro harakati o‘tkazilgani va huquq tiklangani bir xil tushuncha emas. Davlat ijrochisi dalolatnoma tuzishi, bayonnoma yoki qaror qabul qilishi mumkin, lekin bu hujjatlar sud hujjatidagi natija amalda ro‘yobga chiqqanini tasdiqlashi kerak. Agar protsessual akt bor, ammo undiruvchi hali ham huquqdan foydalana olmasa, formal tamomlash samarali ijro deb baholanmaydi. Shu jihatdan ijro natijasining ob‘ektiv qaydi – foto-video, ob‘ekt identifikatsiyasi, qabul-topshirish holati yoki talab turiga mos boshqa dalil – keyingi nizolarning oldini oladi va davlat ijrochisining harakatini tekshirish imkonini oshiradi.

Ijro chorasi bilan yuridik javobgarlikning maqsadini aralashtirish ham nazariy va amaliy xatoga olib keladi. Ma’muriy yoki jinoiy javobgarlik sodir etilgan huquqbuzarlikka nisbatan davlat reaksiyasi bo‘lsa, majburiy ijroning markaziy vazifasi undiruvchining tan olingan huquqini amaliy tiklashdir. Qarzdor jazolangani, ammo imorat hali buzilmagani, xodim ishga tiklanmagani yoki

undiruvchi uygа kirolmayotgani holatida ijro maqsadiga erishilgan deb bo'lmaydi. Yevropa Kengashining Rec(2003)17 tavsiyasi ham a'zo davlatlardan sud qarorlarini samarali va oqilona xarajat bilan ijro etish uchun zarur choralarni shakllantirishni ko'zda tutadi [13].

Shu sababli nomulkiy ijro samaradorligini baholash mezonlarini ham qayta yo'naltirish zarur. Jarimalar soni, ma'muriy bayonnomalar, ijro harakatlari soni va hatto ishni protsessual tamomlash ko'rsatkichi faqat vositaviy indikatorlardir. Asosiy indikator sud hujjatida belgilangan huquqiy-faktik holatning real vujudga kelganligi bo'lishi kerak. Agar natija davomli xususiyatga ega bo'lsa, uning ijro tamomlangan paytda barqaror amalga oshishi uchun ob'ektiv sharoit yaratilgani ham baholanishi zarur. Bu yondashuv davlat ijrochisini cheksiz nazoratchiga aylantirmaydi; aksincha, ishni formal akt bilan emas, tekshiriladigan natija bilan yakunlashni talab qiladi.

O'zbekistonda ijro tizimini raqamlashtirish bu yondashuvni qo'llab-quvvatlash uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. 2024-yil 3-yanvardagi PF-1-son Farmon sud hujjatlari asosida ijro hujjatlarini elektron shaklda berish, QR-kod va elektron raqamli imzodan foydalanish, shuningdek Majburiyatlar reestri institutini joriy etishni belgiladi [14]. Raqamlashtirishning keyingi bosqichida nomulkiy ijro uchun faqat «ish ochildi/tamomlandi» statusini emas, talabning funksional profili, ijro usuli, asosiy harakatlar va natijani tasdiqlovchi dalillarni strukturalashtirilgan ko'rinishda qayd etish maqsadga muvofiq. Bu huquqiy bahoni algoritmgа topshirish degani emas; inson tomonidan qabul qilingan yuridik qarorni shaffof va tahlil qilinadigan ma'lumotga aylantirish demakdir.

Tahlildan kelib chiqib, nomulkiy xususiyatga ega ijro hujjatini tashqi hujjat shakli emas, uning orqali erishiladigan nomonetar yuridik yoki faktik natija belgilaydi, degan xulosaga kelamiz. Ularni xulq-atvor turi, shaxsan bajarilish xususiyati, boshqa shaxs orqali bajarish imkoniyati va davomiylik bo'yicha tasniflash ijro vositasini tanlashda amaliy mezon bo'lib xizmat qiladi. Huquqiy tartibga solish konstitutsiyaviy, moddiy, protsessual, maxsus ijro-protsessual va tashkiliy normalarning funksional tizimi sifatida ko'rilishi kerak. Sud hujjatining ijroviy aniqligi esa ijro bosqichidan oldin shakllanadigan asosiy kafolatdir.

Fikrimizcha, majburiy ijro choralari qo'llash uchun ijroga yaroqli hujjat, qonuniy qo'zg'atilgan ish, tegishli xabardor qilish, mustaqil ijro uchun real imkoniyat, ijrosizlikni qayd etish, uning sabablarini va ob'ektiv imkoniyatni tekshirish, talabning shaxsiy xususiyatini baholash, choraning qonuniyligi, zarurligi, mutanosibliги va yetarliligi hamda natijaning ob'ektiv protsessual qaydi yagona shartlar zanjiri sifatida ishlashi lozim. Nomulkiy ijroda eng muhim paradigma o'zgarishi «ko'proq sanksiya»dan «talab xususiyatiga mos va huquqni real tiklaydigan vosita»ga o'tishdir.

Iqtiboslar/Сноски/References:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. 30.04.2023. (Constitution of the Republic of Uzbekistan. 30.04.2023.) URL: <https://lex.uz/docs/6445145>
2. Ўзбекистон Республикасининг 2001 йил 29 августдаги 258-II-сон «Суд хужжатлари ва бошқа органлар хужжатларини ижро этиш тўғрисида»ги Қонуни. (Law of the Republic of Uzbekistan dated August 29, 2001 No. 258-II "On Execution of Court Documents and Documents of Other Bodies".) URL: <https://lex.uz/docs/26477>
3. Isroilov Sh. Specific Features of the Execution of Non-Property Enforcement Documents // Society and Innovations. 2025. Vol. 6, No. 7/S. P. 479–487. DOI: 10.47689/2181-1415-vol6-iss7/s-pp479-487.
4. Кудрявцева В.П. Исполнение требований неимущественного характера. — М.: Статут, 2015. — 269 с. ISBN 978-5-8354-1099-6. (Kudryavtseva V.P. Enforcement of Non-Property Claims. Moscow: Statut, 2015. 269 p. ISBN 978-5-8354-1099-6.)
5. Маренков А.С. Особенности действия отдельных принципов исполнительного производства при исполнении требований неимущественного характера // Вестник ВГУ. Серия: Право. 2023. № 3 (54). С. 57–62. DOI: 10.17308/law/1995-5502/2023/3/57-62. (Marenkov A.S. Features of the Action of Certain Principles of

- Enforcement Proceedings in the Enforcement of Non-Property Claims // VSU Bulletin. Series: Law. 2023. No. 3 (54). pp. 57–62. DOI: 10.17308/law/1995-5502/2023/3/57-62)
6. German Code of Civil Procedure (Zivilprozessordnung), Sections 887–890. Federal Ministry of Justice. — URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/
7. Estonia Code of Enforcement Procedure, §§ 182–183. Riigi Teataja. — URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/517122025006/consolide>
8. Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик процессуал кодекси, 259-модда. (Civil Procedure Code of the Republic of Uzbekistan, Article 259) URL: <https://lex.uz/docs/3517337>
9. Ўзбекистон Республикасининг Иқтисодий процессуал кодекси, 184-модда. (Economic Procedure Code of the Republic of Uzbekistan, Article 184.) URL: <https://lex.uz/docs/3523891>
10. European Court of Human Rights. Hornsby v. Greece, Application no. 18357/91, Judgment of 19 March 1997. HUDOC. — URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?id=001-58020&library=ECHR&filename=001-58020.pdf>
11. CEPEJ. Guidelines for a better implementation of the existing Council of Europe's Recommendation on enforcement. CEPEJ(2009)11Rev2, 17 December 2009. — URL: <https://rm.coe.int/cepej-guidelines/16809f007a>
12. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси. Тошкент шаҳрида номулкий турдаги ижро ҳужжатлари ижроси бўйича 2025 йил маълумотлари. Расмий Telegram-канал. (General Prosecutor's Office of the Republic of Uzbekistan. 2025 data on the execution of non-property execution documents in the city of Tashkent. Official Telegram channel.) URL: <https://t.me/s/uzbprokuratura?before=72254>
13. Council of Europe. Recommendation Rec(2003)17 of the Committee of Ministers to member states on enforcement, 9 September 2003. — URL: <https://www.coe.int/en/web/execution/recommendations>
14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2024 йил 3 январдаги ПФ-1-сон «Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тизимини ислоҳ этиш ва соҳани рақамлаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони. (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. PF-1 dated 3 January 2024 "On additional measures to reform the system of enforcement of court acts and acts of other bodies and to digitalize the sphere.") URL: <https://lex.uz/docs/6723273>

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ

JOURNAL OF LAW RESEARCH

Taqdim etilayotgan maqolalarga qo'yilgan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida qabul qilinadi va Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan bo'lishi shart. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatorga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
2. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni va e-mail, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
3. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida kamida 60 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
4. Keyingi qatordan 6-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
5. Keyingi qatordan asosiy matn umimiy so'zi minimal 2000 ta bo'ladi.
6. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim va havolalar asosiy matnda bo'lishi kerak [1, B.25].
7. Maqolada keltirilgan dalillarning to'g'riligi uchun muallif mas'ul, plagiat holati taqiqlanadi.
8. Web of science, Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статья принимается на узбекском, английском и русском языках и должна быть оформлена в Microsoft Word шрифтом Times New Roman, размер 12, межстрочный интервал — 1, поля со всех сторон — 2 см. Абзацный отступ — 1,25 см; выравнивание по ширине и переносы слов должны быть включены автоматически.
2. В первой строке справа указываются фамилия, имя и отчество автора; во второй строке — место работы автора, должность, ученая степень и звание, а также e-mail; в третьей строке по центру страницы крупным и жирным шрифтом — название статьи. Эти сведения должны быть приведены на узбекском, английском и русском языках.
3. Ниже дается аннотация на узбекском, английском и русском языках, содержащая не менее 60 слов на каждом языке.
4. Далее приводятся 6–10 ключевых слов на узбекском, английском и русском языках.
5. Далее основной текст: общий объем текста должен быть не менее 2000 слов.
6. Полный список литературы должен быть приведен после основного текста в алфавитном порядке; ссылки должны присутствовать в основном тексте в формате [1, C.25].
7. Автор несет ответственность за достоверность приведенных в статье доказательств; плагиат запрещен.
8. Рекомендуется цитирование журналов из база данных Web of Science и Scopus.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles are accepted in Uzbek, English and Russian and must be prepared in Microsoft Word using Times New Roman font, size 12, single line spacing, with 2 cm margins on all sides. First-line indent is 1.25 cm; text should be justified and word hyphenation/line breaks set to automatic.
2. In the first line on the right: the author's surname, given name and patronymic; in the second line: the author's affiliation, position, academic degree and title, and e-mail; in the third line centered on the page: the article title in bold and uppercase (or bold). These details must be provided in Uzbek, English and Russian.
3. Next, provide an abstract in Uzbek, English and Russian of at least 60 words in each language.
4. Next, provide 6–10 keywords in Uzbek, English and Russian.
5. Next, the main text: total word count must be at least 2000 words.
6. The full list of references must appear after the main text in alphabetical order, and citations should appear in the main text in the format [1, P.25].
7. The author is responsible for the accuracy of the evidence presented in the article; plagiarism is prohibited.
8. It is advisable to include citations from journals indexed in Web of Science and Scopus.